

PDM Volwassenheidscheck

Test direct waar jouw proceslandschap staat

Veel organisaties menen hun processen op orde te hebben omdat er ergens een netwerkschijf met PDF-bestanden of SharePoint-pagina's staat. De praktijk is vaak weerbarstiger: versie-chaos, eilandjescultuur en proceskennis die verdwijnt zodra een sleutelmedewerker vertrekt.

Met de PDM Volwassenheidscheck doe je in 2 minuten een objectieve nulmeting. Waar staat jouw organisatie of werkdomein vandaag — en wat kost die positie aan faalkosten, zoekwerk en hersteloperaties?

Instructie

Beantwoord de 8 vragen door per vraag het cijfer (0–5) te omcirkelen dat het beste past bij jouw huidige situatie. Wees objectief; dit is een hulpmiddel voor verbetering, niet voor beoordeling van personen.

Schrijf bij een score lager dan 4 kort in de kantlijn welke actie nodig is om naar het volgende niveau te komen.

Identificatie

Veld	Waarde
Datum	
Organisatie	
Werkdomein	
Naam invuller	
Functie	

De 8 vragen

Vraag 1 — Wat gebeurt er als een sleutelmedewerker onverwachts vertrekt?

Score	Antwoord
0	De operatie stagneert; niemand weet hoe de processen precies lopen.
1	We zoeken dagenlang in mailboxen en oude bestanden om informatie terug te vinden.
2	Er zijn handboeken, maar die zijn verouderd of onvolledig.
3	De meeste processen zijn centraal vastgelegd en door collega's raadpleegbaar.
4	Alle proceskennis is geborgd in een model-gedreven SSoT; vertrek heeft minimale impact.
5	Het werknetwerk werkt zelfcorrigerend; nieuwe medewerkers werken direct in via taakkaarten.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 2 — Hoe worden nieuwe medewerkers ingewerkt?

Score	Antwoord
0	Collega's leggen mondeling uit hoe het werkt; er is geen documentatie.
1	Er zijn wat losse notities, maar vooral afhankelijk van 'wie het weet'.
2	Er is een inwerkdocument, maar dat klopt vaak niet meer met de huidige praktijk.
3	Nieuwe medewerkers krijgen toegang tot een centrale wiki met actuele procesinformatie.
4	Ze krijgen rolgerichte taakkaarten gegenereerd uit het PDM-model.
5	Onboarding is grotendeels zelfredzaam dankzij het interactieve werknetwerk.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 3 — Hoe verloopt een externe audit (bijv. ISO 9001)?

Score	Antwoord
0	Complete chaos; we weten niet eens waar de documentatie staat.
1	Veel uitzoekwerk en stress; we redden het net.
2	We poetsen vooraf alles snel op; daarna verouderd het weer.

Score	Antwoord
3	Audits gaan redelijk soepel; documentatie is centraal raadpleegbaar.
4	De auditor krijgt directe projecties met traceerbare relaties tussen normen en uitvoering.
5	We zijn permanent audit-ready; geen voorbereidingstijd nodig.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 4 — Wat gebeurt er als een processtap verandert (bijv. een nieuw systeem)?

Score	Antwoord
0	Niemand past anything aan; het wordt pas gewijzigd als het misgaat.
1	Iemand past ergens een document aan, maar niet overal.
2	Meerdere documenten moeten handmatig worden bijgewerkt; vaak wordt er iets overgeslagen.
3	Eén centrale wijziging werkt door in de meeste afgeleide documenten.
4	Eén wijziging in de bron werkt automatisch door in alle projecties en werkinstructies.
5	De impact wordt vooraf berekend via Delta-analyse; Go-Live Promotie activeert alles tegelijk.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 5 — Hoe is jullie proceskennis opgeslagen?

Score	Antwoord
0	In de hoofden van medewerkers en in Post-it's op beeldschermen.
1	Versnipperd over mailboxen, Teams-kanaaltjes en losse bestanden.
2	In PDF-handboeken en Word-documenten op een netwerkschijf.
3	Centraal in Markdown of een wiki; gestructureerd en doorzoekbaar.
4	In een model-gedreven SSoT met genormaliseerde bouwstenen en relaties.
5	In een intelligent werknetwerk dat zichzelf onderhoudt via geautomatiseerde cycli.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 6 — Hoe worden procesverbeteringen of digitaliseringstrajecten voorbereid?

Score	Antwoord
0	We weten niet eens goed hoe het huidige proces loopt; gokwerk.
1	We interviewen mensen; het resultaat is subjectief en incompleet.
2	We bestuderen verouderde documenten en hopen dat het klopt.
3	We hebben een actueel procesoverzicht, maar impactanalyses zijn handmatig.
4	PDM berekent automatisch de exacte impact via Delta-analyse (SOLL – IST).
5	Delta-analyses genereren direct foutloze project-backlogs voor Agile teams.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 7 — Hoeveel tijd besteden medewerkers aan het zoeken naar procesinformatie?

Score	Antwoord
0	Constant; dagelijks uren verloren aan uitzoeken wie wat weet.
1	Vaak; het staat 'ergens' maar niemand weet precies waar.
2	Af en toe; de handboeken bestaan maar zijn niet betrouwbaar actueel.
3	Weinig; de centrale wiki is vindbaar en redelijk actueel.
4	Minimaal; rolgerichte taakkaarten leveren direct wat nodig is.
5	Nihil; het werknetwerk presenteert proactief de juiste info per context.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Vraag 8 — Wie is eigenaar van de proceskennis in jullie organisatie?

Score	Antwoord
0	Niemand; het drijft op goodwill en informele afspraken.
1	Individueel; als zij vertrekken nemen ze de kennis mee.
2	Een afdeling die handboeken onderhoudt, maar los van de werkvloer staat.
3	Proceseigenaren met toegang tot de centrale SSoT.
4	Proceseigenaren met formele governance, validaties en Model Steward.

Score	Antwoord
5	Volledig geborgd in de lijnorganisatie met cyclische herbeoordelingen.

Score: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Scoreberekening

Tel de 8 scores bij elkaar op.

Vraag	Score
1	-
2	-
3	-
4	-
5	-
6	-
7	-
8	-
Totaal	_ / 40

Het Volwassenheidsmodel

PDM onderscheidt zes niveaus van procesvolwassenheid. Elk niveau kent specifieke symptomen op de werkvloer en een bijbehorend bedrijfsrisico.

Niveau	Status	Symptoom	Bedrijfsrisico
0	Persoonsgebonden (Ad-hoc)	"Vraag maar aan Henk, die weet hoe dit moet."	Acuut continuïteitsgevaar. Vertrekt de sleutelfiguur, dan stagneert de operatie. Kennis is privébezit.
1	Silo-gedreven (Gefragmenteerd)	"Staat dat in iemands mailbox, op Teams of op de schijf?"	Structureel tijdsverlies. Medewerkers zijn dagelijks uren kwijt aan zoekwerk en afstemming.
2	Document-gebaseerd (Statisch)	"We hebben prachtige handboeken in PDF, maar niemand kijkt erin."	Veroudering en faalkosten. Documentatie is achterhaald bij opslaan. Praktijk wijkt af van het handboek.

Niveau	Status	Symptoom	Bedrijfsrisico
3	Gestructureerd (Single Source)	"Alles staat centraal in Markdown/SSoT, maar de samenhang is nog tekstueel."	Onderhoudslast. Processen zijn vindbaar en actueel, maar relaties vereisen handmatige bewaking.
4	Model-gedreven (PDM-standaard)	"Onze processtappen sturen geautomatiseerd matrices, projecties en de Waardetoets aan."	Minimale auditlast. Kwaliteit wordt afgedwongen via binaire validatie en de 3 V's op het informatieobject.
5	Continu aanpasbaar (Werknetwerk)	"Proceswijzigingen worden direct via Delta-analyses geborgd en doorgevoerd op de werkvloer."	Nul processchuld. Hoog verandervermogen; schalen en audit-compliance verlopen zonder frictie.

Diagnose en Impactanalyse

De zes niveaus groeperen in drie zones. Onderstaande matrix bepaalt in welke zone jouw organisatie zich bevindt, wat het bijbehorende risico is en welke PDM-hefboom de volgende stap vormt.

Zone	Niveau	Typering	Diagnose	Risico	PDM-hefboom
Zone 1	0-1	Gevarenzone — kwetsbaar, reactief	Geen geborgde documentatie. De organisatie draait op aannames, mondelinge overlevering en goodwill van individuen.	Extreme inwerktijden, hoog verloop door frustratie, acuut continuïteitsgevaar bij uitval van sleutelpersoneel.	Fase 1 en 2: Isoleer kerndomeinen en leg de basisbouwstenen vast in één centrale SSoT.
Zone 2	2	Schijnbeweging — administratief "in control", operationeel stuurloos	Er is geïnvesteerd in procesbeschrijvingen, maar dit heeft geleid tot een "dood" product. Niemand gebruikt het in de praktijk.	Onzichtbare procesverschuiving. Praktijk wijkt af van de papieren werkelijkheid.	Van tekst naar data: Breek met het documentparadigma. Herschrijf processtappen naar modulaire databouwstenen.
Zone 3	3	Gecontroleerde basis — gestructureerd, beheersbaar	Alle procesinformatie is gecentraliseerd in Markdown binnen één toegankelijke SSoT. Versiebeheer is op orde.	Beperkte schaalbaarheid en hoge onderhoudsdruk bij groei en nieuwe regelgeving.	Fase 3: Voeg binaire PDM-attributen en de Waardetoets toe om geautomatiseerd verspilling te traceren.
Zone 4	4	PDM-ideaal — model-gedreven, binaire borging	Documentatie is een informatie-infrastructuur. De SSoT genereert geautomatiseerd dynamische projecties.	Incidentele weerstand bij het strak hanteren van kwaliteitsgrenzen.	Fase 4 en 5: Activeer geautomatiseerde Delta-analyses ($\Delta = \text{SOLL} - \text{IST}$) om verbeteringen direct naar project-backlogs te vertalen.
Zone 5	5	Aanpasbaar werknetwerk — continu lerend, schaalbaar	Procesinrichting en uitvoering vormen één gesloten feedbackloop. Knelpunten worden direct in metadata opgevangen.	Risico op over-optimalisatie wanneer kleine wijzigingen te snel worden doorgevoerd.	Continu portfoliobeheer: Blijf PDM inzetten als strategisch stuurmiddel.

Interpretatie van je score

Totaalscore	Zone	Niveau	Betekenis
0-7	Zone 1	0-1	Gevarenzone — kwetsbaar, reactief
8-13	Zone 1	1-2	Overgang: silo's naar statische documentatie
14-19	Zone 2	2	Schijnbeweging — administratief "in control"
20-27	Zone 3	3	Gecontroleerde basis — gestructureerd
28-35	Zone 3	4	PDM-ideaal — model-gedreven
36-40	Zone 3	5	Aanpasbaar werknetwerk

Volgende stap

PDM is niet ontworpen om meer tekst te schrijven. PDM is een gestructureerde methode om een organisatie uit de vicieuze cirkel van statische documenten (Niveau 2) te loodsen naar een model-gedreven werknetwerk (Niveau 4 of 5). De route verloopt via vijf fasen met vijf bijbehorende validaties.

Herken je de symptomen van Zone 1 of 2? Neem contact op voor een gezamenlijke nulmeting en overbrug de kloof tussen de huidige praktijk en een model-gedreven proceslandschap.

Online check: Wil je de interactieve versie gebruiken? Ga naar procesdocumentalist.nl/PDM/maturity-model